

Nejlepší český týdeník
Světlo Historický Spolek

POKROK ZÁPADOU.

BEST ADVERTISING MEDIUM.

Založen 1857

—Roč. 37.

Omaha, Neb., ve středu 4. března 1908.

Číslo 32.

Zprávy zahra.

RAKOUSKO-UHERSKO.

V sobotu dne 22. února zemřel prof. Dr. Jan Palacký, slavný syn slavného Františka Palackého, otce českého dějepisu. Prof. Dr. Jan Palacký narodil se v Praze roku 1830. Studoval filosofii a práva a získal doktorát obou těchto větví. Za účelem zeměpisných studií vykonal mnoho cest. Roku 1854 stal se na pražské universitě docentem zeměpisu srovnávacího a záhy na to řádným profesorem. Zároveň byl však činným i politicky a literárně. V tomto posledním oboru zjednal si proslulého jména čestnými země. a přírodopisnými spisy, přispívaje mimo to i do četných časopisů a jsa činným i na poli belletristického a překladatelského. Pro své vědecké zásluhy byl jmenován členem mnohých spolků a jednot v Čechách i cizozemí. Budíž čest jeho památce!

Mladěšci byli při volbách do zemského sněmu na celé čáře poraženi od agrárníků. Ze všech kandidátů jediný Dr. Herold a Dr. Kramář přide do užší volby. Porážka je zdřejší kritikou dnešní politiky svobodomyšlné strany mladěšské, jež odchýlila se tou měrou od původního programu, že ani "Národní Listy" nejsou dnes s vedením strany, která si právě proti Nár. Listům založila vlastní orgán "Den", jenž je miuvcím Dra. Kramáře. Mladěšci, kteří i v říšské radě jsou velice zeslabeni, klesají tím na politickou stranu druhé třídy. Jinak mezi Čechy a Němci a velkostatkáři dosavadní poměr na sněmu českém zůstane beze změny.

Ministr obchodu, bývalý profesor české university a techniky Dr. Fiedler oznámil v rozpočtovém výboru, že zřídí v ministerském obchodu samostatnou sekci pro sociální politiku. Doposud sociální politické otázky spadaly do sekce průmyslové a živnostenské politiky. Nyní dostane sociální politika samostatný odbor, jenž se přidělí všechny sociálně politické věci.

Veškeré plány na oslavu sedesátiletého jubilea vlády císaře Františka Josefa byly definitivně zrušeny vzhledem k tomu, že císař musí šetřit své zdraví.

RUSKO.

Ministerstvo vnitra vydalo úřední zprávu o spiknutí proti životu Nikolaje Nikolajeviče a ministra spravedlnosti Šteglövitova, které bylo v minulých dnech překaženo policií. Dle zprávy té oba unikli jen stěží smrti, jelikož spiknutí zaujali již své postavení na cestě, kudy musili se ubírat velko-kníže a ministr k nádraží. Zpráva připsuje atentát přímo sociálně-revoluční straně. Četa, které provedení vraždy uloženo, jmenuje se "Létační bojovní kolona severního distriktu." Policie odkryla na Vasilijském ostrově hlavní sídlo severní organizace. Při první prohlídce, již vykonala policie, nenalezlo nic, při obnovené prohlídce, konané četníky, přišlo se na tajnou místnost, ve které nalezeny revolvery, náboje, dvě pumy velmi obratně zhotovené a velké množství nové, nejvyšší trhavé výbušné látky. Majitel domu byl zatčen na ulici s pumou v kapse a zjištěn v něm spoluvinník vraha generallieutenanta Pavlova, generál majora Lammie a generála Maximovského. V domě zatčeni dva muži a dvě ženy. V minulých dnech dopraveny do Petropavlovského vězení dvě ženy, zatčené ve Finsku, manželka a švakrová milionáře Měškova, který má na Volze přes padesát parníků.

Obratně zatčeni velké tlupy spiklené so strany policie vyvolalo v celém městě velké obdiv a považováno je za nejlepší důkaz důkladné působnosti bojových metod proti terrorismu. Tajná policie vydala spravedlnosti a má agenty mezinárodní zkušenosti, kteří jsou úplně obeznáni s prakti-

kami západních anarchistů. Tím způsobem uvedena byla nová technika do zdejšího systému. Policiejní department je také ve spojení se zahraničními detektivními agenturami a ve všech zahraničních střediscích, hlavně v New Yorku, v Paříži a ve Švýcarsku. Zřídil rozsáhlou tajnou službu a činí všemožné, aby vnikl až do nejnepřístupnějších organizací sociální demokracie a sociálních revolucionářů. Při posledním spiknutí přední tajné služby zjednali si naprosto důvěru soudruhů revolucionářů, kteří sčítanili se scházeli ve Finsku, v nichž vypracovány byly podrobné plány pro zavraždění velkoknížete Mikuláše Nikolajeviče a ministra spravedlnosti Šteglövitova. Dvě stě tajných policajtů v civilu vybráno bylo šéfem policejního departmentu a podrobně instruováno pro svoji roli a skutečně podařilo se jim tím způsobem zatknouti všechny podezřelé osoby. Až dosud nepodařilo se policii od žádného ze zatčených zvědět jeho personalie, avšak není pochybnosti, že nachází se mezi nimi mnoho osob ze šlechtických rodin. Jak bylo dále zjištěno, jistěmu polie spiklenecku podařilo se upřehnouti, než-li mohli být zatčeni a policie nyní po nich úsilovně pátrá.

NĚMECKO.

V berlínských kruzích jsou toho mínění, že napjetí v balkánském otázece ubývá. Německý vyslanec v Cařihradu svob. pán z Biebersteinu dostal příkaz, aby se připojil k notě ostatních mocností ve přímě provedení reform v Macedonii a aby vůbec řídil se tím, co Rakousko-Uhersko v tomto směru učiní. Důrazný německý projev, zasláný do Vídně o tom, že Německo bude co nejdříve podporovat Rakousko v železniční otázce, byl sice pro Rakousko zbytečný, protože toto bylo přesvědčeno předem o věrnosti svého spojence, ale sloužil na protiváhu silných sympatií, kterých se dostalo Rusku v anglickém a francouzském tisku. — Jmenování skutečného tajného rady Sydowa státním sekretářem říšského postovního úřadu zvýšilo místního postovního přes sliby Podbielského a Kratkého.

Pro cestu císařovu na ostrov Korfu je teď všechno připraveno. Císař odjede z Berlína 21. března ve společnosti své manželky a šestnáctileté princezny Viktorie Louise. Císařská jachta "Hohenzoellern" odjede za několik dní do Janova, kde na ni vstoupí císař se svojí společností, aby odjel na ostrov Korfu a tam poprvé navštívil villu Achilleion, již před časem koupil pro svoji manželku. Ve villě hodlá císař strávit určitou dobu v úplném klidu a vzdálen veškeré vysoké politiky. Z té příčiny také zpráva, že sultán turecký hodlá tam vyslati zvláštní poselstvo, aby pozdravilo císařské manželky německé, označována je jakožto úplně bezpodstatná. Počíná se také poznávaná se ku této cestě císařově, že nečekává se žádná vážná zápletka ve spojení s balkánskou otázkou, nebo jinak císař sotva přejde na takovou cestu. Císaře na ostrov Korfu nepochybně provázet bude také kníže Filip Eulenberg následkem skandálních odhalení o řádných kroužku ze zámku Liebenburg upadl v nemilost. Kníže Eulenberg považován je nyní za nejintimnějšího přítele a rádce císařova. U císařského dvora zastává hodnost nejvyššího maršálka. Císař zachází s ním jako se sobě rovným a o knížeti praví se, že častěji vdele říká pravdu o lidech i o věcech.

PORTUGALSKO.

Zvláštní depeše z Lisabonu oznamuje, že panuje tam nesmírné rozčilení. Palác je střežen vojenskou, celá posádka je konsignována v kasárnách a veškeré mužstvo

je opatřeno ostrými náboji. Depeše z Lisabonu v poslední době týkaly se kolujících pověstí o palácovém a vojenském spiknutí, oživení "francoisismu" a rostoucí agitace mezi republikány. Vzdruh, jak se pravilo, prosyben byl pověstmi o spiknutích a protispiknutích a bursa prozrazovala nápadně klesání kursů. Republikáni prohlásili však, pokud tato pokračování bude v liberální politice, že setrvají na svém mírném stanovisku. Úřední časopisy spíšily si s ujištěním, že vláda použije všech zákonitých prostředků, aby udržela pořádek a pojistila ústavu nutnou vážnost. Jeden časopis v Oportu oznamuje, že byl informován ze spolehlivého pramene, že v těchto dnech bylo v paláci odhaleno spiknutí ve smyslu exdiktorů Franca a že hrabata Taronea a Arnese a major José Lobo jakožto domnělí vůdčové spiknutí postaveni budou před soud.

Tajemství, v něž zahaleno je zavraždění krále Carlosa a korunního prince Ludvíka Filipa, bude sotva kdy odhaleno — téměř všechny strany, ba i jisté trůnu blízké kruhy, mají určitý zájem na tom, aby se přes celou věc přešlo k dennímu pořádku. Diktátor Franca sám před svým odchodem z Portugalska pravil, že je mu nemožno sdělit světu, co dozvěděl se o intrikách nepřátel králových a svých vlastních. Tolik ale je nepopíratelně zjištěno, že plánem pádu atentátu bylo, aby jednou ranou odložena byla z cesty celá dynastie Braganza a tak připravena cesta pro novou vládu.

V Lisabonu panují všeobecné obavy, že již v nejbližší budoucnosti dojde k tuhému politickému boji, jenž rozhodnouti může o osudu monarchie. Poměrně ticho v hlavním městě po atentátu, jenž za oběť padli král Carlos a korunní princ Ludvík Filip, bylo jen dobou odpočinku, již na jedné straně stoupení monarchismu a na druhé straně stoupení republikánské vládní formy použili k tomu, aby sebrali svoje síly pro nastávající zápas. Jeví se, že se opětně v Lisabonu — Massey obyvatelstva na venkově chovají se až dosud zcela hostejně proti politickým sporům, avšak republikáni jsou přesvědčeni, že republikánská převaha v hlavním městě stačí, by konečně zasedla monarchii smrtelnou ránu. Od královraždy četní dissidentní progressisti připojili se k republikánům a títo poslední jsou odhodláni, že při nastávající volbě do parlamentu povedou otevřeně kampaň pro prohlášení republiky. Bývalý poslanec Almeida, hlava republikánské organizace, prohlašuje, že odhalení politické korupce a nepořádku obou starých stran velice ulehčuje republikánům jejich válečný plán a že lze očekávat úplně vítězství.

V neinteresaných kruzích soudí se ale, že Portugalsko dosud není zralé pro republiku a že země pod republikánským vládním systémem bude hříchok etizádových politiků. Leč i v těchto kruzích jsou obavy, že osud monarchie je zpečetěn. Mladý král Manuel II. byl zastávající vedle nejlepší úmysly, když dopřál sluchu nepřátelům svého zavražděného otce a upřehlel exdiktorů Franca a rozhodl se, že vládnouti bude přísně dle ústavy. Tim ale vydal se do rukou starých koruptivních stran politických, jimž jedná se jen o to, aby státní správy využívaly pro svoje zájmy. Budou-li to mti za následek reakcionářská opatření, republikáni spůsobí poplach, že reakce je opětne u vesla, a výbuch všeobecného rozčerení stane se nevyhnutelným. Hlavní slabost monarchie záleží v tom, že královský dvůr veden je starým románským způsobem, který snad byl nošným, když Portugalsko nacházelo se na vrchole svého historického rozvoje, kdežto dnes ukládá břemeno vyslede zemí velika břemena. Uváží-li se, že v Portugalsku polovina daní je zapotřebí jen na placení úroků z obrávkého státního dluhu, dosavadní dvorní pře- ch tím více bije do očí.

Zprávy americké.

Z Washingtonu.

Standard Oil Co. přece jen bude musit zaplatiti ohromnou pokutu \$29,240,000, kterou na ni uvalil soudce Landis v Chicagu. Toto náhledu jsou všichni právníci, kteří pozorně sledovali jednání proti Great Northern Railroad Co., v kterém nejvyšší soud Spoj. Států vynesl rozsudek, že Elkinsův protizákladkový zákon, na základě kterého trestán byl petrolejový trust, nebyl odvolán Hepburnovým zákonem. Petrolejářskému trustu nezbude nic jiného, když již chce se osvoboditi od výše označené pokuty, když to prohlásí za neústavnou a na tom základě pracovatí bude za její zrušení. Podařilo se to tomuto trustu, ukáže budoucnost. — Senátor Galigner a Depew mluvili ohně v senátu na přijetí předlohy zákona s ohledem na podporování postovního námořnictva, které stále vytláčováno je z obchodu následkem konkurence říčních paroplavebních společností. — Zástupce Hamilton z Iowy hovořil v domě zástupců o finančních záležitostech, když vláda zahrázela spekulování na burse, dále aby zamezila falešné kapitalistování podniků a tím učiněna by byla přece jakási náprava. Hamilton rozhodně prohlásil se pro revizi tarifu, která provedena měla by býti co možná nejdříve, dokud vše neocitne se ve spárech trustů. — Předloha již odporučuje se zřízení vládní důlní úřadovny byla příznivě vyřizena, ale výbor dosud nerozhodl se na tom, kterému ministerstvu úřadovna ta měla by býti svěřena.

Hearstovy plány.

Zatím co Bryan, Taft a ostatní vedoucí kandidáti na stolec prezidentů pracují, aby eile svého dosáhli, William Randolph Hearst organizuje svůj tábor, který nese jméno Neodvislá Liga. Činí tak sice bez hluku, ale zdá se, že za tím jsou nějaké jeho plány. Neúřadně známo, že Hearst rád stal by se pánem Bílého domu. William Randolph Hearst je nyní 45 let starým mužem, milionářem, členem kongresu a vlivným vydavatelem několika denníků. Hearst je nebezpečným politikem protivníkem, poněvadž má svými denníky veliký vliv na nižší třídy lidu. Hearst ovšem vyhlíží o mnoho mlaději, než jest ve skutečnosti. Vlasy jeho jsou husté bez šedin a tvář jeho, ač není prosta vrásek, dává mu vzhled mladika. Posledně, když propadl při volbě gubernéra ve státu New York, prohlásil, že vícekrát o žádný úřad ucházeti se nebude. Prohlášení tohoto dosud neodvolal, ale těžko je věřiti skromnosti u politikáře Hearstova rázu. Hearst je rozhodně pro to, aby bohatí zločineci posíláni byli za mříže zrovna tak jako chudí, dále jest pro velké námořní loďstvo, pro podřízení zámožských kolonií a pro bezodkladný zakoupení vládou všech telegrafických linií ve Spojených Státech. Jest ze zásady pro veřejné vlastnictví, ale jest též toho náhledu, že každé město v tomto ohledu má právo jednati samostatně. Ačkoliv věří, že vláda měla by vlastniti železnice, přece otázku tuto nechce nyní tlačiti do popředí. Hearst tvrdí, že program jeho je konservativní pro radikála a radikální pro konservativce, ale že vychází z toho stanoviska, že stejná práva patří všem, výhody nikomu. Bylo by to celkem velmi hezké, ale sliby se slibují, ale zřídka kdy plní. Pan Hearst organizoval si testy novou stranu, Neodvislou ligu. Strana tato bude-li si toho její zakladatel přáti, dá mu nominaci pro úřad prezidentů. Hearst a Bryanové mají se za radikála. Hearst může na sebe strhnouti radikální živly všech politických stran, ale tím také může se státi, že méně radikální voliči přiláží se ku konservativcům. Jest ovšem těžko věřiti, že by se Hearst za pomoci své Neodvislé ligy dostal do Bílého

domu, ale jest jisto, že podobnými plány se zabývá. Hearstovy časopisy ve válece rusko-japonské byly největšími nepřáteli Rusů a přinášely o těchto vyhaně zprávy. Z toho lze souditi, že Hearst velkým přítelem Slovanů není.

Karel Burian opět v New Yorku.

New Yorkské Listy sdělují: Za nejnevětšího počasí vjžděl 26. února "Kaiser Wilhelm II." na své kotviště, přivázejí na zbytek sezóny do konce dubna Metropolitan zdejší opeře velkého umělce, Čecha Karla Buriana, komorního pěvce saského a hvězdu dvorní opery drážďanské. Ačkoliv cestou velmi unaven, zpíval Burian dne 27. února pod řízením Mahlerovým "Siegfrieda" ve stejnojmenné opeře Wagnerově, což osm jej velmi málo příjemně překvapilo, když mu to vice-manager Goerlitz oznámil. Následkem odchodu Conriedova koncem této sezóny bude ostatně Burian pokládati svou smlouvu za rozvázanou a pro příští rok musejí s ním jednati o novou smlouvu. Burian je dnes jediný evropský světový umělec, který má v zimním období vyjednanou pátiměsíční dovolenou, i lze očekávati, že bude klásti hodně tuhé podmínky. Po odjezdu z New Yorku loni v únoru Burian jel nejprve do Straussové "Salome", zaprvé do Paříže, kde vytvořil Heroda ve Straussové "Salome", za druhé dostal důstojněji veřejného vyucování francouzského. — Hlavní knoflík tohoto vyznamenání zlobil při příjezdu jeho vnitřní kabát. Pak zpíval v Bruselu, na to v Drážďanech, Praze, Vídně a Budapešti, v létě pak odpočíval v Alpách. V New Yorku bude zpívat hlavně jen Wagnera vedle toho snad i ve Weberově "Čarostřelci" a j. Bydliti bude v hotelu Astor.

Sebevražda krajana.

Krajan Frank Bělohávek, chvalně známý český grocerista, bydlící v č. 24 Villa ul., Allegheny, Pa., oběsil se dne 18. února následkem rozrušení nad finančními obtížemi. Den před tím docela klidně rozmouval se ženou o svých finančních poměrech, ale nebylo na něm možno pozorovati, že by se byl zanášel nějakými sebevražednými úmysly. Bělohávek byl krejčím, ale řemesla svého zanechal a zařídil si obchod grocerií. Poněvadž mezi krajany v nynější době panuje nedostatek peněz, dával na dluh. Množství peněz tímto způsobem ztratil a množství dlužných částek za žádnou cenu sčokoletovat nemohl. Zanedbal čím dále hlouběji a hlouběji do dluhů a viděl, že není možno, aby se situace té nějak se dostal. Poněvadž byl člověkem neobyčejně důbáým na svou čest, nechtěl tohot svého úpadku přežiti. Myslénka na úpadek dohnala jej k sebevraždě. Oběsil se ve sklepě. Zanechává po sobě manželku a 6 dětí. Bělohávek byl mezi krajany znám a pro svou dobrou povahu byl všeobecně oblíben. Vypomáhal kde mohl. Náležel k několika českým spolkům, jejich členové pohřbu jeho v hojném počtu se účastnili.

Zastřelil kněze před oltářem.

Z Denver, Colo., oznámeno bylo dne 24. února: V katedrále sv. Alžběty na rohu 11. a Curtis ul., zastřelil dne 23. února Giuseppe Guarnacoto, jenž doznal, že je zásadním nepřítel kněží, reverenda Leona Heinricha, když tento zaměstnán byl podáváním svátosti oltářní. Guarnacoto poklekl mezi dvěma ženami ku přijímání, sotva že ale duchovní podal mu hostii, tasil revolver, nasadil ho duchovnímu na prsa, stiskl kohoutek a kule projela srdcem napadeného. Tento a vykřikem: "Můj Bože!" klesl mrtev před oltářem, kdežto vrah, mávaje revolverem nad hlavou, prochal ke dveřím kostela. Trvalo to nějakou dobu, nežli přítomní věřící pochopili, co se vlastně přihodilo. Pak nastala všeobecná panika a několik žen padlo do mlh. Několik srdnatějších mužů posí vedením policisty Cronina dalo se na pronásledování vraha. Cronin dopadl přehájeného

na schodech kostelních a s pomocí několika občanů přemohl vraha, který bránil se zoufale a snažil se i jeho zastřeliti. Zatčený dopraven byl do městského vězení, jež opatřeno bylo silnou stráží, poněvadž při všeobecném rozčerení panovaly obavy před možností lynče. Biskup Katz dal pro ten den kostel uzavřiti. Guarnacoto po svém zatčení vyslovil se vůči jednomu policistovi, že duchovního, proti němuž použil vražedné zbraně, vůbec ani neznal, a doložil: "Já spáchal jsem čin ten prostě z toho důvodu, poněvadž nenávidím vůbec všechny kněze. Tito jsou všichni proti dělníkům. Ku přijetí svátosti oltářní odebral jsem se až ku oltáři oltáře, abych mohl jistěji střeliti. Bylo mně zcela stejno, byl-li to německý anebo jiný kněz. Jsou všichni stejní. Itálii jsem opustil před třemi měsíci, odebral jsem se nejdříve do Střední Ameriky a odtud přišel jsem do Denveru. Já jsem anarchistou a jsem hrdým na to. Zastřelil jsem ho a pouze toho lituji, že nemohl jsem postřeliti celou tu smečku kněží, již náležel k tomu kostelu. Jsem obuvník, ale po tu dobu, co jsem byl v Denveru, jsem nepracoval." Skutečné demonstrace proti vrahovi dosud se neudály a tento dopraven byl nejdříve do okresního vězení. Když ale počal se před budovou shromažďovati lid ve větším množství, byl vrah v automobilu odvezen do 14 mil vzdáleného Littletonu, odkud byl vlakem dopraven do Colorado Springs. — Farář Leo Heinrich, jenž stal se obětí útoku, narozen byl v Německu roku 1867, ale přibyl záhy do Ameriky. Vstupil do řádu františkánského a jakožto duchovní působil také nějakou dobu v Paterson, N. J.

DROBNÉ ZPRÁVY.

* Rozčulující výjevy odehrály se v Jeneau, Alasce, při pohřbu dvou srbských horníků. Jeden z nich byl členem unie, druhý ale ne. Při pohřbu člena unie odšlo se vše klidně, ale když duchovní chtěl za neuniového dělníka čísti rekviie, byl kostel zavřen a 200 uniového horníků žádali duchovního, aby smuteční slavnost neodbyval, on to ale odepřel. Na hřbitově došlo k dalším výtržnostem, avšak městskému maršálu se záhy podařilo zjednati zase pořádek.

* Hrozný neštěstím postižena byla dne 24. února ráno rodina Čecha Raima z čísla 407 D ave. v Cedar Rapids, Ia. Manželka jeho Kateřina hotovila se k praní a aby jí v basementu oheň v kamnech lépe hořel, nalila tam kerosin. Tento se vzňal, konec se roztrhla a nešťastná žena v okamžiku zahlena plameny. Manžel její zalesknul její vykřik, seběhl dolů, ale pomoc jeho už přišla pozdě — manželku už od smrti nezachránil. Manžel a dvěma malým dětem dostává se ze všech stran vřelé soustrasti. Zesnulá byla členkyní řádu Žižkův Dub, ZČB.

* Nedaleko Munden, Kansas, událo se osudné železniční neštěstí, při němž byl usmrcen krajan Ant. Šilenský, kdežto Josef Sokolský byl smrtelně poraněn. Neštěstí událo se na železniční křižovatce, když vlak dráhy Rock Island narazil na železniční vůz, v němž byli tři Češi. J. Degmal, třetí člen družiny, vyskočil z vozu právě v čas, aby se zachránil před poraněním. Degman bavil svoje spoluníky, kteří teprve nedávno přijeli ze staré vlasti a jelí k němu na návštěvu. Poraněný Sokolský byl přivezen do Fairbury, kde nalézá se v lékařském ošetřovně. Má se za to, nepřidruží-li se k jeho poranění nějaké komplikace, že se snad pozdraví.

* Admirál Evans doporučil při departmentu válečného loďstva, aby loďstvo, nalézající se dnes v Tichém oceáne, uzastavilo se před San Franciskem, jelikož je pryč obava, že obánsé vyskytující se tam náhaza hlízového moru mohla by býti zavlečena na lodi. Od května minulého roku vyskytlo se v San Francisku 121 případů hlízového moru, z nichž 77 skončilo smrtí.